

Utredningen om översyn av strandskyddet

M 2019:01

Jurist

Johanna Wiberg Ersborg

08-405 87 91

johanna.wiberg.ersborg@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2020:10 Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning

(Dnr M2020/00554/Nm)

Sammanfattning

Strandskyddsutredningen tillstyrker Övergödningsutredningens förslag om ett generellt undantag från strandskyddet för våtmarker och dammar som har anlagts med huvudsakligt syfte att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön.

Strandskyddsutredningen avstyrker Övergödningsutredningens förslag att *restaurerade* våtmarker och dammar generellt ska undantas från strandskyddet.

Strandskyddsutredningen anser att lagförslagets tillämpning på äldre våtmarker och dammar behöver belysas på ett mer ingående sätt för att undvika tillämpningsproblem.

Avsnitt 9.3.3 Undantag från strandskyddet för vissa våtmarker och dammar

Utredningen om minskad övergödning genom stärkt lokalt åtgärdsarbete, Övergödningsutredningen (dir. M 2018:02) har i sitt betänkande föreslagit att ett generellt undantag från strandskyddet införs i 7 kap. 16 a § miljöbalken för våtmarker och dammar som har anlagts eller restaurerats med huvudsakligt syfte att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön (SOU 2020:10 s. 17 och 185). Bestämmelsen omfattar även de våtmarker och dammar som har anlagts före ikraftträdandet av bestämmelsen (a.a. s. 188). Utredningens bedömning är att det av rättviseskäl är lämpligt att låta bestämmelsen omfatta även sådana våtmarker och dammar som har anlagts före lagändringen, om syftet varit detsamma, nämligen att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön (a.st.).

Övergödningsutredningen föreslår även ett etappmål i miljömålsarbetet som syftar till att till år 2030 öka arealen våtmarker med huvudsakligt syfte att öka näringsretentionen i landskapet. Med areal våtmarker avses såväl nyanlagda som restaurerade gamla våtmarker (a.a. s. 184). De styrmedel som knyter an till detta etappmål är landsbygds-programmet, LONA och LOVA-stöden, vilka innebär att staten under vissa förutsättningar betalar ut ersättning till markägare och projekt som vill anlägga våtmarker i syfte att förbättra vattenkvaliteten (a.a. s. 185).

Övergödningsutredningen beskriver i sitt betänkande att flera organisationer, myndigheter och markägare som utredningen varit i kontakt med vittnade om att strandskyddet kan ha en hämmande effekt på anläggandet av nya våtmarker och dammar då strandskydd uppstår runt våtmarker och dammar (a.a. s. 185). Samtidigt pekar Övergödningsutredningen på att det finns motstående intressen, att även anlagda våtmarker kan ha betydande värde för det lokala friluftslivet och kan innebära att ny biologisk mångfald uppkommer (a.a. s. 187).

Strandskyddsutredningens bedömning

Utredningen instämmer i Övergödningsutredningens analys, om strandskydd gäller vid anlagda våtmarker kan det ha en hämmande effekt på tillskapandet av våtmarker för att minska näringsbelastningen. Utredningen tillstyrker därför Övergödningsutredningens förslag om ett generellt undantag från strandskyddet för våtmarker och dammar som har anlagts med huvudsakligt syfte att minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön.

Utredningen ställer sig dock frågande till att bestämmelsen ska omfatta även de våtmarker och dammar som har anlagts före ikraftträdandet av bestämmelsen, utan någon närmre begränsning. Ambitionen, att skapa ett rättvist regelverk oavsett när en våtmark eller damm anlagts, är beaktansvärd. Men utredningen ser en risk för att ett generellt undantag från strandskyddet utan övergångsbestämmelse kan skapa otydlighet i tillämpningen. Det kan saknas dokumentation för gamla våtmarker eller dammar om hur de anlagts eller om de är delvis naturliga, vad de anlagts i för syfte m.m. Lagförslagets tillämpning på äldre våtmarker och dammar behöver därför belysas på ett mer ingående sätt för att undvika tillämpningsproblem.

Strandskyddsutredningen bedömer att Övergödningsutredningens förslag avseende *restaurerade* våtmarker och dammar behöver analyseras vidare.

Övergödningsutredningen behandlar inte det faktum att det kan vara svårt att skilja anlagda vatten från naturliga som har restaurerats. Denna gråzon gör att restaurerade våtmarker och sjöar inte bör undantas generellt från strandskyddet. Strandskyddsutredningen bedömer att det i det enskilda fallet är möjligt att redan med befintliga regler dra slutsatsen att strandskyddet inte gäller för en anlagd våtmark eller sjö (jfr MÖDs domar i målen F 5418-13 och P 7143-19). Beaktat strandskyddets långsiktiga syften kan det inte anses orimligt att en enskild prövning görs avseende restaurerade vatten, särskilt med avseende på den svårighet som kan finnas med att definiera vattnet som anlagt eller naturligt. Strandskyddsutredningen avstyrker således Övergödningsutredningens förslag att *restaurerade* våtmarker och dammar generellt ska undantas från strandskyddet.

I detta ärende har den särskilda utredaren Catharina Håkansson Boman beslutat och utredningssekreteraren Johanna Wiberg Ersborg varit föredragande.

Catharina Håkansson Boman

Johanna Wiberg Ersborg

|